

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARINDA
PARADİGMA DEĞİŞİMİ:
**PSİKOLOJİK SAĞLIK
VE GÜVENLİK**

DÜNYA İSG GÜNÜ 28 NİSAN 2022

İş Sağlığı ve Güvenliği
Uygulamalarında Paradigma
Değişimi:

**PSİKOLOJİK SAĞLIK
VE GÜVENLİK**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINDA PARADİGMA DEĞİŞİMİ: **PSİKOLOJİK SAĞLIK VE GÜVENLİK**

COVID-19 salgını ile İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) sistemlerinin iş hayatının korunması konusundaki önemi bir kez daha görülmüştür. Her aşaması tanımlanmış ve kurum kültürü haline getirilmiş bir İSG sistemi iş hayatının krizleri en az zararlatmasını sağlamaktadır. Güçlü bir İSG sistemi ise merkezi yönetimlerin, İSG uzmanlarının, kalite denetçilerinin, toplum sağlığı çalışanlarının ve ilgili diğer paydaşların iş birliği ile mümkündür. Güçlü bir İSG kültürüne sahip bir iş yerinde, çalışanlar iş yerindeki olası İSG riskleri veya tehlikeleri hakkında endişelerini dile getirme konusunda kendilerini rahat hissederler ve yönetim; uygun, etkili ve sürdürülebilir çözümler bulmak için çalışanlarla iş birliği yapma konusunda uygun yöntemlere hakimdir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) iş sağlığı ve güvenliğinin önemini vurgulamak ve küresel iş sağlığı ve güvenliği standartlarını yayınlamak ve savunuculuğunu yapmak adına 2003'den beri 28 Nisan'ı Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü (World Day for Safety and Health at Work) olarak kutlamaktadır. Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü'nün bu seneki teması "Katılım ve Sosyal Diyalogun Önemi" olarak belirlenmiştir. ILO kalıcı, kapsayıcı ve güçlü bir ISG sisteminin ancak merkezi yönetimlerin ve sosyal ortakların katılımı ile mümkün olabileceğini vurgulamaktadır. Sosyal diyalog yalnızca İSG politika ve stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmamaktadır, aynı zamanda sahiplenilmesini ve bağlılık oluşturulmasını ve bunların daha etkin uygulanmasını da sağlamaktadır.

SOSYAL DİYALOG VE İSG STANDARTLARI İÇİNDE PSİKOLOJİK SAĞLIK VE GÜVENLİK

İş yerinde ortaya çıkan riskler fiziksel risklerden, güvencesiz çalışma risklerine kadar birçok farklı başlıktan oluşmaktadır. Bu risk ve tehlikeler şu şekilde sıralanabilir:

- Yeni teknolojiler ve üretim süreçleri, örneğin akıllı makineler, uzaktan çalışma, sanal gerçeklik
- Yeni çalışma koşulları, örneğin çeşitli sebeplerle artan iş yoğunluğu, göçle bağlantılı kötü koşullar, kayıt dışı işler
- Yeni ortaya çıkan istihdam biçimleri, örneğin serbest çalışma, dış kaynak kullanımı, geçici sözleşmeler

Bütüncül bir sağlık perspektifinden değerlendirildiğinde bu risk ve tehlikeler çalışanların yalnızca fiziksel sağlığını etkilemez. Diğer etkilerinin de incelendiği bir düzlemde kapsamlı şekilde ele alınması gerekir. Bir süre öncesine kadar İSG denildiğinde akla yalnızca fiziksel sağlık gelmekteydi. Ancak son yıllarda sağlık kavramına bakış açısının değişmesi ve fiziksel sağlığın kişinin iyi oluşunda yeterli olmadığının anlaşılması ile İSG sistemlerine yeni boyutların eklenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

1959'dan beri özellikle yurtdışında psikososyal riskler bağlamında konuşulan psikolojik sağlık ve güvenlik son yıllarda İSG standartları kapsamında ele alınmaya başlanmıştır. İş yerinde Psikolojik Sağlık kişinin stres faktörleriyle ile başa çıkabildiği, üretken bir şekilde çalışabildiği iyilik hali, Psikolojik Güvenlik ise iş yaşamında imajının, statüsünün veya kariyerinin olumsuz etkilenmesinden korkmadan kendini gösterebilmesi ve potansiyelini kullanabilmesidir. Sağlıklı bir iş yeri, sağlığı ve esenliği geliştiren kurum kültürü oluşturmak ve sürdürmek, çalışanların çalışma ortamında sağlık ve güvenliklerini tehdit eden her türlü tehlikeden korunmasına odaklanmakla başlamaktadır.

Araştırmalara göre çalışanların genel iyi oluşu psikososyal faktörlerle yakından ilişkilidir ve İSG kapsamının bu yönde genişletilmesi gerekmektedir. Çalışanların psikolojik sağlık ve güvenliklerinin (PSG) korunabilmesi yine iş yerlerinin İSG sorumlulukları altında yer almaktadır. Ancak iş yerlerinin PSG sistemlerini kurabilmesi için öncelikle bunun yasalar ve mevzuatlarla çerçevesinin çizilmesi gerekmektedir. 2021 yılında yayınlanan ISO 45003: İşyerinde Psikolojik Sağlık ve Güvenlik Standartları iş yerinde PSG uygulamalarının tanımlanması için oluşturulan ilk standartlar olarak değerlendirilebilir. PSG'nin yaygınlaşması, kurumlarca benimsenmesi ve uygulamaların planlanması için bu standartlar bir giriş niteliği taşımaktadır. PSG çalışmalarının tüm İSG çalışmalarına entegre edilmesi ve İSG uygulamalarının ayrılmaz bir parçası olabilmesi için ilgili tüm aktörlerce ele alınması gerekmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde İSG profesyonelleri arasında endüstriyel iş sağlığı psikologları yer almaktadır. Avustralya ve Kanada da İSG profesyonelleri multidisipliner bir eğitim almakta ve alanlarında özelleşmektedir[9]. Türkiye'de ise sektörlere özgü çalışmalar ve PSG çalışmaları oldukça kısıtlıdır. Kurumlar insiyatif olarak bu çalışmaları yapabilmektedir ve bu alanda çalışan tanımlanmış bir eğitim programı bulunmamaktadır. Ayrıca PSG çalışan uzman sayısı oldukça azdır. Psikolojik sağlık ve güvenlik sistemlerinin Dünya ve Türkiye çapında standart bir uygulama haline gelmesi ve yaygınlaşması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. ILO Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü 2022 temasına uygun olarak Psikolojik Sağlık ve Güvenlik uzmanları İSG'yi geliştirecek sosyal ağın bir parçası kabul edilmelidir. PSG çalışmaları da bu kapsamda İSG sistemi içinde değerlendirilmelidir.

Güçlü bir İSG sistemi insanı her boyutu ile ele alan bütüncül bir bakış açısıyla ve güçlü bir diyalogla mümkündür.

KAYNAKÇA

Nations, U. (2022). World Day for Safety and Health at Work. United Nations. <https://www.un.org/en/observances/work-safety-day>

ILO. (2022). High-level virtual discussion on acting together to build a positive safety and health culture. Www.ilo.org. https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/events-training/events-meetings/world-day-safety-health-at-work/WCMS_841448/lang--en/index.htm

Nations, U. (2022). World Day for Safety and Health at Work. United Nations. <https://www.un.org/en/observances/work-safety-day>

ISO. (2021). ISO 45003:2021. ISO. <https://www.iso.org/standard/64283.html>

International Labour Organization (2020). İş Yerinde Stres: Ortak Bir Zorluk.(N Human Danışmanlık, Çev.) İzmir: N Human Danışmanlık Yayınları (Orijinal Basım Tarihi 2016) ISSN: 9786050646801

Chari, R., Chang, C. C., Sauter, S. L., Sayers, E. L. P., Cerully, J. L., Schulte, P., ... & Uscher-Pines, L. (2018). Expanding the paradigm of occupational safety and health a new framework for worker well-being. *Journal of occupational and environmental medicine*, 60(7), 589.

Goetzel, R. Z., Roemer, E. C., Holvingue, C., Fallin, M. D., McCleary, K., Eaton, W., ... & Mattingly, C. R. (2018). Mental health in the workplace: A call to action proceedings from the mental health in the workplace: Public health summit. *Journal of occupational and environmental medicine*, 60(4), 322.

ISO. (2021). ISO 45003:2021. ISO. <https://www.iso.org/standard/64283.html>

U.S. Department of Labor, Occupational Safety and Health Administration. (1999). The Occupational Health Professional's Services and Qualifications: Questions and Answers. <https://www.osha.gov/Publications/osha3160.pdf>

Psikolojik Sağlık ve Güvenlik zmleri

İletiřim

N_HumaN

Adalet Mah. Manas Bulvarı No:39 Folkart Towers B Kule

Kat:31 Bayraklı/İzmir

0232 390 91 97

(0535) 624 90 35

www.nhumandanismanlik.com

info@nhumandanismanlik.com